

Θέμα: Σχέδιο νόμου για τις συμβάσεις παραχώρησης

Προκειμένου να διευκρινισθούν όσες παρατηρήσεις έχει διατυπώσει το Υπουργείο ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. στο σχέδιο νόμου για τις συμβάσεις παραχώρησης πραγματοποιήθηκαν, μετά από σχετική εντολή του Πρωθυπουργού, δύο συναντήσεις στο Γραφείο του Νομικού του Συμβούλου Καθηγητή Γ. Παπαδημητρίου. Στις μακρές συναντήσεις, που έγιναν την Παρασκευή 23 και τη Δευτέρα 27 Οκτωβρίου 2003 με τη συμμετοχή και των Φ. Γεωργακόπουλο, Νομικού Συμβούλου του Κράτους στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ν. Αντωνίου και Στ. Τρέζου εκπροσώπων της Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, συμφωνήθηκαν τα εξής:

1. Το σχέδιο νόμου περιλαμβάνει το σύνολο των -εθνικών και κοινοτικών- ρυθμίσεων που διέπουν τις συμβάσεις παραχώρησης.

2. Η διαδικασία διαπραγμάτευσης ή, όπως ορίζεται στην κοινοτική νομοθεσία, ανταγωνιστικού διαλόγου πρέπει να διέπει και συμβάσεις με αντικείμενο τεχνολογίες αιχμής. Για το σκοπό αυτό, προστέθηκε νέα παράγραφος στο άρθρο 5.

3. Τους κινδύνους κατά τη λειτουργία έργων που κατασκευάστηκαν με συμβάσεις παραχώρησης είναι ορθό να επωμίζεται αποκλειστικά ο παραχωρησιούχος. Σε έργα όμως, που το αντικείμενό τους περικλείει υψηλό βαθμό κινδύνου (όπως λ.χ. το έργο Ρίου-Αντιρρίου) θα μπορούσε ο κίνδυνος να επιμερίζεται. Για το σκοπό αυτό, απαιτείται συμφωνία των δύο μερών πριν από την υπογραφή της σύμβασης, η οποία -μόνο στην εν λόγω περίπτωση- κυρώνεται με νόμο. Μνεία αυτής της δυνατότητας, που δεν ρυθμίζεται στο νόμο, θα γίνεται ρητά στην εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου.

4. Το άρθρο 32, που ρυθμίζει την ανώτερη βία, εξοικονομείται και απαλείφονται οι παρ. 1, 3 και 4.

5. Για την επίλυση όσων διαφορών ανακύπτουν κατά την εκτέλεση και τη λειτουργία έργων που κατασκευάστηκαν με σύμβαση παραχώρησης

αναγνωρίζεται γενική αρμοδιότητα στα ελληνικά δικαστήρια και συγκεκριμένα στο οικείο πολιτικό εφετείο, αφού προηγηθεί, μέσα σε τακτή προθεσμία, ειδική προδικασία διαβούλευσης. Για συμβάσεις με μεγάλη οικονομική αξία, το ύψος της οποίας θα καθορισθεί στο νόμο (λ.χ. 50.000.000 Ευρώ), είναι επίσης δυνατή, με αιτιολογημένη απόφαση, η προσφυγή σε διαιτησία. Το άρθρο 41 τροποποιείται προς αυτή την κατεύθυνση.

6. Στο κείμενο έγινε δικαιοτεχνική επεξεργασία, ώστε να προωθηθεί γρήγορα η κατάθεσή του στη Βουλή.

Αθήνα, 5 Νοεμβρίου 2003

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ Η / ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Σύμβαση παραχώρησης- Αναθέτουσα αρχή

Κατά την έννοια του παρόντος νόμου:

α. Σύμβαση παραχώρησης είναι σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας που συνάπτεται εγγράφως αφενός μεταξύ μιας αναθέτουσας αρχής και αφετέρου ενός αναδόχου (εργολήπτη ή παρέχοντος υπηρεσίες), η οποία έχει ως αντικείμενο είτε την εκτέλεση είτε τόσο τη μελέτη όσο και την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών. Το αντάλλαγμα της σύμβασης συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου ή/και της υπηρεσίας για ορισμένο χρόνο από τον ανάδοχο είτε στο δικαίωμα αυτό σε συνδυασμό με καταβολή αμοιβής.

β. Ως αναθέτουσα αρχή νοείται το Κράτος, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις που συγκροτούνται με νομική προσωπικότητα από έναν ή περισσότερους από τους προαναφερόμενους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

Οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου νοείται κάθε οργανισμός:
Ημερ. 8/5/2003

ι. που δημιουργήθηκε ειδικά για να ικανοποιήσει ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα,

ιι. που έχει νομική προσωπικότητα, και

iii. του οποίου είτε η δραστηριότητα χρηματοδοτείται κατά πλειοψηφία από το κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου είτε η διαχείριση υπόκειται σε έλεγχο από το κράτος ή τους οργανισμούς αυτούς είτε άνω του ημίσεως του αριθμού των μελών του οργάνου διοίκησης, διεύθυνσης ή εποπτείας ορίζεται από το κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

Άρθρο 2

Ορισμοί

1. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α. «*Ανάδοχος Παραχώρησης*» είναι η επιχείρηση ή οι επιχειρήσεις ή ο όμιλος επιχειρήσεων, στους οποίους ανατίθενται με σύμβαση παραχώρησης είτε η εκτέλεση του έργου είτε τόσο η μελέτη όσο και η εκτέλεση του έργου ή/ και η παροχή υπηρεσιών.

β. «*Έργο*» είναι ιδίως το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών και εργασιών πολιτικού μηχανικού, όπως ορίζονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι του π.δ. 334/2000 (ΦΕΚ Α΄ 279), και το οποίο προορίζεται να πληροί αυτό καθαυτό μια οικονομική ή τεχνική λειτουργία.

γ. «*Μικτή σύμβαση παραχώρησης*» είναι η σύμβαση που περιλαμβάνει πλέον της εκτέλεσης έργου ή/και παροχής υπηρεσιών από τον ανάδοχο και άλλα αντικείμενα, δευτερεύοντα, ιδίως μελέτες ή/και προμήθειες.

δ. «*Προσφέρων*» είναι αυτός που υποβάλει προσφορά κατά τη διαδικασία σύναψης σύμβασης παραχώρησης.

ε. «*Υποψήφιος*» είναι αυτός που έχει ζητήσει να του αποσταλεί πρόσκληση συμμετοχής σε διαδικασία ανοικτή ή κλειστή ή σε διαδικασία με διαπραγμάτευση.

στ. «Ανοικτή διαδικασία» είναι η διαδικασία σύναψης σύμβασης παραχώρησης, στο πλαίσιο της οποίας όλοι οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι ανάδοχοι παραχώρησης μπορούν να υποβάλουν προσφορά.

ζ. «Κλειστή διαδικασία» είναι η διαδικασία σύναψης σύμβασης παραχώρησης, στο πλαίσιο της οποίας μόνον οι υποψήφιοι ανάδοχοι παραχώρησης που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή μπορούν να υποβάλουν προσφορά.

η. «Διαδικασία με διαπραγμάτευση» είναι η διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας η αναθέτουσα αρχή προβαίνει σε διαβουλεύσεις με υποψηφίους αναδόχους παραχώρησης της επιλογής της και διαπραγματεύεται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς.

2. Με την προκήρυξη και με τη σύμβαση μπορούν να προσδιορίζονται και άλλες ειδικότερες έννοιες.

Άρθρο 3

Πεδίο Εφαρμογής

1. Αντικείμενο παραχώρησης μπορεί να είναι έργο ή/και υπηρεσίες σε κάθε τομέα που ανήκει στην αρμοδιότητα και το σκοπό της αναθέτουσας αρχής.

2. Δεν μπορεί να είναι αντικείμενο παραχώρησης η άσκηση δημόσιας εξουσίας και γενικά οι δραστηριότητες που κατά το Σύνταγμα ανήκουν αποκλειστικά στο Κράτος ή αποτελούν βασική αποστολή του, ιδίως η εθνική άμυνα, η δημόσια τάξη, η απονομή της δικαιοσύνης, η προστασία των παντός είδους κινητών και ακινήτων μνημείων, η ευθύνη εκτέλεσης των ποινών που επιβάλλονται από τα ποινικά δικαστήρια, η διδασκαλία στα πλαίσια της δημόσιας εκπαίδευσης και η μέριμνα για την παροχή δημόσιας ιατρικής και υγειονομικής περίθαλψης.

Άρθρο 4

Γενικές Αρχές

Για την ανάδειξη του αναδόχου παραχώρησης και ως προς τις σχέσεις της αναθέτουσας αρχής προς αυτόν και τους τρίτους ισχύουν οι αρχές της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας, της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού, της προστασίας του περιβάλλοντος, φυσικού και πολιτιστικού, και της βιώσιμης ανάπτυξης, όπως αυτές προσδιορίζονται στην Κοινοτική και την Εθνική νομοθεσία και νομολογία .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

Άρθρο 5

Διαδικασίες

1. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου προκειμένου να συναφθεί σύμβαση παραχώρησης η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιλέγει την ανοικτή διαδικασία, την κλειστή διαδικασία, τη διαδικασία με διαπραγμάτευση.
2. Η αναθέτουσα αρχή εφαρμόζει τη διαδικασία με διαπραγμάτευση, αφού δημοσιεύσει προηγουμένως προκήρυξη διαγωνισμού και επιλέξει τους υποψηφίους με βάση ποιοτικά και γνωστά εκ των προτέρων κριτήρια, στις ακόλουθες περιπτώσεις:
  - α. σε περίπτωση μη κανονικών προσφορών μετά από προσφυγή σε ανοικτή ή κλειστή διαδικασία ή σε περίπτωση υποβολής προσφορών που είναι απαράδεκτες, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 13 και 14 του παρόντος νόμου και τους όρους της προκήρυξης, υπό την προϋπόθεση ότι οι αρχικοί όροι αυτής δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιωδώς.

β. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν πρόκειται για συμβάσεις παραχώρησης η φύση του αντικειμένου των οποίων ή διάφοροι αστάθμητοι παράγοντες δεν επιτρέπουν το συνολικό προκαθορισμό της αξίας του αντικειμένου της παραχώρησης.

3. Όταν οι συμβάσεις που πρόκειται να καταρτισθούν είναι ιδιαίτερα περίπλοκες, όπως στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας ή των καινοτόμων λύσεων, η αναθέτουσα αρχή δημοσιεύει προκήρυξη, επιλέγει τους υποψηφίους και διαπραγματεύεται τα μέσα και τις λύσεις που εξυπηρετούν καλύτερα τις ανάγκες τους. Στη συνέχεια, διατυπώνει συγγραφή υποχρεώσεων και προσκαλεί όλους ή ορισμένους από τους υποψηφίους, οι οποίοι είναι σε θέση να εκτελέσουν τη λύση που έχει επιλεγεί, να υποβάλουν προσφορά.

Οι προσφορές αξιολογούνται χωρίς διαπραγμάτευση, ώστε να αναδειχθεί η συμφερότερη σύμφωνα με τους όρους και τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που καθορίζονται σχετικά στην προκήρυξη. Τα κριτήρια αυτά παραμένουν αμετάβλητα καθόλη τη διάρκεια της σχετικής διαδικασίας. Στην προκήρυξη μπορεί να ορίζεται επίσης υποχρέωση υποβολής προσχεδίου λύσης και εκτίμησης του κόστους εκτέλεσης.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και των, κατά περίπτωση, συναρμοδίων Υπουργών καθορίζεται κάθε άλλο θέμα που είναι αναγκαίο για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης.

4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνάπτει συμβάσεις παραχώρησης, προσφεύγοντας στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς να προηγηθεί δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α. Όταν δεν έχει υποβληθεί καμία ή κατάλληλη προσφορά σε προκηρυχθέντα διαγωνισμό ανοικτής ή κλειστής διαδικασίας, εφόσον οι αρχικοί όροι της προκήρυξης δεν τροποποιούνται ουσιωδώς.

β. Για αντικείμενα συμβάσεων παραχώρησης η εκτέλεση των οποίων για λόγους τεχνικούς ή καλλιτεχνικούς ή σχετικούς με την προστασία δικαιωμάτων αποκλειστικότητας είναι δυνατόν να ανατεθεί μόνο σε συγκεκριμένο ανάδοχο.

γ. Στα απολύτως αναγκαία πλαίσια, όταν ο κατεπείγων χαρακτήρας, ο οποίος προκύπτει από γεγονότα απρόβλεπτα για τις ενδιαφερόμενες αναθέτουσες αρχές, δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες. Οι περιστάσεις που επικαλείται η αναθέτουσα αρχή για την αιτιολόγηση του κατεπείγοντος δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να οφείλονται σε δική της ευθύνη.

δ. Για τις συμπληρωματικές εργασίες ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση παραχώρησης, και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων για την εκτέλεση του αντικειμένου αυτής, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον ίδιο ανάδοχο:

- όταν οι συμπληρωματικές εργασίες ή υπηρεσίες δεν μπορεί τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για την αναθέτουσα αρχή,
- ή όταν αυτές, μολονότι μπορεί να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της.

Σε καμία περίπτωση το συνολικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών εργασιών ή υπηρεσιών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 30% της αξίας του αντικειμένου της παραχώρησης, η οποία αντιστοιχεί στην κατασκευή του έργου ή και των τυχόν αναγκαίων για την παροχή των υπηρεσιών υποδομών.

Άρθρο 6

Γνωστοποίηση αποτελεσμάτων διαδικασίας- Κατάρτιση Πρακτικού

1. Η αναθέτουσα αρχή γνωστοποιεί σε κάθε αποκλεισθέντα υποψήφιο ή προσφέροντα που υποβάλλει σχετική αίτηση, και εντός προθεσμίας δεκαπέντε ημερών από την παραλαβή της, τους λόγους απόρριψης της υποψηφιότητας ή της προσφοράς.
2. Η αναθέτουσα αρχή ενημερώνει, το συντομότερο δυνατόν, τους υποψηφίους και τους προσφέροντες για τις αποφάσεις της, καθώς και

για τους λόγους εξαιτίας των οποίων αποφάσισε να μην συνάψει προκηρυχθείσα σύμβαση ή να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία.

3. Για κάθε συναπτόμενη σύμβαση, η αναθέτουσα αρχή καταρτίζει πρακτικό, το οποίο περιλαμβάνει τουλάχιστον:

α. την επωνυμία και τη διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής, το αντικείμενο της σύμβασης και την αξία του,

β. τις επωνυμίες των επιλεγέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και την αιτιολόγηση της επιλογής τους,

γ. τις επωνυμίες των αποκλεισθέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και τους λόγους του αποκλεισμού τους,

δ. την επωνυμία του αναδόχου και την αιτιολόγηση της επιλογής του καθώς και, εφόσον συντρέχει λόγος, το μέρος της σύμβασης, που ο ανάδοχος προτίθεται να αναθέσει υπεργολαβικά σε τρίτους,

ε. στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση τις κατά το άρθρο 5 περιπτώσεις, που δικαιολογούν την προσφυγή σε αυτές.

Άρθρο 7

Ορια εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και στις συμβάσεις παραχώρησης η προϋπολογιζόμενη αξία του αντικειμένου των οποίων, εκτός του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), είναι μικρότερη από το ποσό των 5.000.000 Ευρώ, με εξαίρεση τις διατάξεις των περιπτώσεων γ' μέχρι και θ' της παρ.1 του άρθρου 11 .

2. Το αντικείμενο της σύμβασης παραχώρησης δεν μπορεί να καταταμηθεί προς αποφυγή της εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 11 παρ. 1 περ. γ' μέχρι και θ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ
ΣΕ ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

Άρθρο 8

**Ειδική Γνωμοδοτική Επιτροπή - Τεχνική Γραμματεία Συμβάσεων
Παραχώρησης Έργων και Υπηρεσιών**

1. Η αναθέτουσα αρχή προτείνει την προσφυγή στη διαδικασία σύναψης σύμβασης παραχώρησης με βάση σχετική οικονομικοτεχνική μελέτη. Από τη μελέτη πρέπει να προκύπτει τεκμηριωμένα η προσδοκώμενη ωφέλεια της αναθέτουσας αρχής από την παραχώρηση σε σύγκριση με την εκτέλεση του αντικειμένου της από την ίδια.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται μετά από γνωμοδότηση της Ειδικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής της παρ. 3, εγκρίνεται η παραχώρηση έργου ή υπηρεσίας από τις αναθέτουσες αρχές.

Στην απόφαση καθορίζονται οι όροι της παραχώρησης, μεταξύ των οποίων, περιλαμβάνονται:

- α. το αντικείμενο και η διάρκεια της παραχώρησης,
- β. το περιεχόμενο του δικαιώματος εκμετάλλευσης,
- γ. η διαδικασία επιλογής του αναδόχου,
- δ. η συμμετοχή της αναθέτουσας αρχής στη χρηματοδότηση,
- ε. η εποπτεία της κατά την εκτέλεση και τη λειτουργία του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας.

3. Στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών συνιστάται Ειδική Γνωμοδοτική Επιτροπή. Η Επιτροπή γνωμοδοτεί για τη σκοπιμότητα, την ανταποδοτικότητα και τη βιωσιμότητα του έργου ή της υπηρεσίας, των οποίων προτείνεται η παραχώρηση.

Για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού η σκοπιμότητα εξετάζεται, όταν το έργο ή η υπηρεσία χρηματοδοτούνται από εθνικούς ή κοινοτικούς πόρους.

Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και αποτελείται από ένα Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, ως Πρόεδρο, ένα Νομικό Σύμβουλο του Κράτους που υπηρετεί στο ίδιο Υπουργείο και ένα Γενικό Διευθυντή ή Διευθυντή των Υπουργείων Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Μεταφορών και Επικοινωνιών, καθώς επίσης και του Υπουργείου που εποπτεύει την αναθέτουσα αρχή, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση των οικείων Υπουργών. Στην Επιτροπή μετέχει, δίχως δικαίωμα ψήφου, και εκπρόσωπος της αναθέτουσας αρχής. Γραμματέας της ορίζεται υπάλληλος Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης με βαθμό Α΄. Με την απόφαση συγκρότησης ορίζονται και οι αναπληρωτές του προέδρου και των μελών.

Κάθε ζήτημα που αφορά την οργάνωση και τη λειτουργία της Επιτροπής και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

4. Στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών συνιστάται Τεχνική Γραμματεία Συμβάσεων Παραχώρησης Έργων και Υπηρεσιών. Στις αρμοδιότητές της ανήκουν ιδίως: α) η παροχή στους ενδιαφερόμενους πληροφοριών και διευκρινίσεων σχετικά με τη σύναψη συμβάσεων παραχώρησης, β) η παραλαβή των προτάσεων για την παραχώρηση έργου ή υπηρεσίας και η οικονομοτεχνική αξιολόγησή τους, για την οποία μπορεί να λαμβάνει σχετική γνωμοδότηση από τεχνικούς συμβούλους – εμπειρογνώμονες, γ) η εισήγηση στην Ειδική Γνωμοδοτική Επιτροπή για τη σκοπιμότητα, την ανταποδοτικότητα και τη βιωσιμότητα της παραχώρησης καθώς και για τη λογιστική απεικόνιση των οικονομικών στοιχείων αυτής, δ) η γραμματειακή

υποστήριξη της Επιτροπής, και ε) η παρακολούθηση της πορείας εκτέλεσης των συμβάσεων παραχώρησης.

5. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ρυθμίζονται θέματα, που αφορούν την οργάνωση της Τεχνικής Γραμματείας, τη διάρθρωση και τη λειτουργία των υπηρεσιών της και καθορίζονται ο αριθμός των θέσεων του προσωπικού κατά κατηγορίες, κλάδους και ειδικότητες, η διαβάθμιση και η κατανομή τους, ο τρόπος και η διαδικασία άσκησης των αρμοδιοτήτων της, οι σχέσεις της με υπηρεσίες άλλων συναρμόδιων φορέων και με τις αναθέτουσες αρχές καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

6. Οι θέσεις που συνιστώνται με το προεδρικό διάταγμα της προηγούμενης παραγράφου δεν μπορεί να είναι περισσότερες από είκοσι πέντε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΤΟΝ ΤΕΧΝΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Άρθρο 9

Τεχνικές προδιαγραφές και πρότυπα στις συμβάσεις παραχώρησης έργων

1. Στα κείμενα γενικού περιεχομένου ή στα τεύχη δημοπράτησης κάθε σύμβασης μνημονεύονται οι τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζονται στην παρ. 2.

2. Ως «τεχνικές προδιαγραφές» νοούνται οι τεχνικές απαιτήσεις που περιέχονται ιδίως στις συγγραφές υποχρεώσεων και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά μιας εργασίας, ενός υλικού, ενός προϊόντος ή μιας προμήθειας ειδών και οι οποίες επιτρέπουν τον αντικειμενικό προσδιορισμό μιας εργασίας, ενός υλικού, ενός προϊόντος ή μιας προμήθειας ειδών, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στη χρήση για την οποία αυτά προορίζονται. Οι

απαιτήσεις αυτές περιλαμβάνουν ιδίως τα επίπεδα ποιότητας ή απόδοσης, την ασφάλεια, τις διαστάσεις, καθώς και τις απαιτήσεις που ισχύουν για το υλικό, το προϊόν ή την προμήθεια ειδών, όσον αφορά το σύστημα εξασφάλισης της ποιότητας, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση και τις ετικέτες. Περιλαμβάνουν επίσης τους κανόνες σχεδιασμού και υπολογισμού του έργου, τους όρους δοκιμής και ελέγχου των έργων, καθώς και τις κατασκευαστικές τεχνικές ή μεθόδους και κάθε άλλο όρο τεχνικού χαρακτήρα που η αναθέτουσα αρχή είναι σε θέση να καθορίζει, μέσω γενικών ή ειδικών κανονιστικών διατάξεων, σχετικά με τα ολοκληρωθέντα έργα, καθώς και με τα υλικά ή τα στοιχεία που αποτελούν τα έργα αυτά.

Ως «*πρότυπα*» νοούνται οι τεχνικές προδιαγραφές που έχουν εγκριθεί από κάποιον αναγνωρισμένο οργανισμό κανονιστικών αρμοδιοτήτων, με σκοπό την επαναλαμβανόμενη ή συνεχή εφαρμογή, η τήρηση όμως της οποίας δεν είναι καταρχήν υποχρεωτική.

Ως «*ευρωπαϊκά πρότυπα*» νοούνται τα πρότυπα που έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN) ή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης (CENELEC) ως «*Ευρωπαϊκά Πρότυπα (EN)*» ή ως «*Κείμενα Εναρμόνισης (HD)*», σύμφωνα με τους κοινούς κανόνες των οργανισμών αυτών.

Ως «ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση» νοείται η ευνοϊκή τεχνική εκτίμηση της καταλληλότητας ενός προϊόντος για χρήση, με γνώμονα την ικανοποίηση των βασικών απαιτήσεων για τις κατασκευές και με βάση τα εγγενή χαρακτηριστικά του προϊόντος και τους ισχύοντες όρους εφαρμογής και χρήσης του. Η ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση χορηγείται από τον Οργανισμό που είναι αναγνωρισμένος για το σκοπό αυτό από κάθε κράτος-μέλος.

Ως «κοινές τεχνικές προδιαγραφές» νοούνται οι τεχνικές προδιαγραφές που έχουν εκπονηθεί σύμφωνα με διαδικασία αναγνωρισμένη από τα κράτη-μέλη και έχουν δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ως «ουσιώδεις απαιτήσεις» νοούνται οι απαιτήσεις σχετικά με την ασφάλεια, την υγεία και ορισμένους άλλους τομείς γενικού συμφέροντος, στις οποίες πρέπει να ανταποκρίνονται τα έργα.

3. Οι τεχνικές προδιαγραφές καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή με παραπομπή είτε στα εθνικά πρότυπα που μεταφέρουν τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά είτε σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις είτε σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές με την επιφύλαξη άλλων σχετικών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου της κείμενης νομοθεσίας.

4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την παρ. 3, εάν:

α. τα πρότυπα, οι ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή οι κοινές τεχνικές προδιαγραφές δεν περιλαμβάνουν καμία διάταξη ως προς την εξακρίβωση της καταλληλότητας ενός προϊόντος ή εάν δεν υπάρχουν τεχνικά μέσα για να εξακριβωθεί κατά ικανοποιητικό τρόπο εάν ένα προϊόν είναι σύμφωνο με τα εν λόγω πρότυπα, με τις εν λόγω εγκρίσεις ή με τις εν λόγω κοινές τεχνικές προδιαγραφές.

β. τα ανωτέρω πρότυπα, οι ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή οι κοινές τεχνικές προδιαγραφές υποχρεώνουν την αναθέτουσα αρχή να χρησιμοποιήσει προϊόντα ή υλικά ακατάλληλα για τις εν χρήσει εγκαταστάσεις της ή που θα συνεπάγονται δυσανάλογα έξοδα ή δυσανάλογες τεχνικές δυσκολίες, αλλά μόνο στο πλαίσιο μιας σαφώς καθορισμένης στρατηγικής και με την προοπτική να υιοθετηθούν, εντός καθορισμένης προθεσμίας, ευρωπαϊκά πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές.

γ. το συγκεκριμένο έργο αποτελεί πραγματική καινοτομία, για την οποία δεν θα ήταν σκόπιμη η χρησιμοποίηση των υπαρχόντων προτύπων, των υπαρχουσών ευρωπαϊκών τεχνικών εγκρίσεων ή των κοινών τεχνικών προδιαγραφών.

5. Η αναθέτουσα αρχή που προσφεύγει στην εφαρμογή της παρ. 4, αναφέρει τους λόγους παρέκκλισης, εκτός εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, στην πρόσκληση υποβολής προσφορών ή στην προκήρυξη ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, σε κάθε δε περίπτωση αναφέρει τους λόγους αυτούς στα εσωτερικά της έγγραφα και ενημερώνει σχετικά τα κράτη-μέλη και την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μετά από σχετική αίτησή της.

6. Εάν δεν υπάρχουν ευρωπαϊκά πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές, οι τεχνικές προδιαγραφές:

α. καθορίζονται με αναφορά στις ισχύουσες εθνικές τεχνικές προδιαγραφές που αναγνωρίζονται ως σύμφωνες προς τις ουσιώδεις απαιτήσεις που απαριθμούνται στις κοινοτικές οδηγίες, τις σχετικές με την τεχνική εναρμόνιση, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στις εν λόγω οδηγίες και ιδίως, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στο π.δ 334/1994 (Α' 176) «Προϊόντα δομικών κατασκευών».

β. μπορεί να καθορίζονται με αναφορά στις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές, όσον αφορά τη μελέτη, τον υπολογισμό και την υλοποίηση των έργων και τη χρησιμοποίηση προϊόντων,

γ. μπορεί να καθορίζονται με αναφορά σε άλλα έγγραφα.

Στην περίπτωση αυτή είναι προτιμότερη η αναφορά κατά σειρά προτίμησης:

ι) στα εθνικά πρότυπα που μεταφέρουν τα αντίστοιχα διεθνή πρότυπα τα οποία έχουν εγκριθεί από την Ελλάδα,

ii) στα άλλα πρότυπα και ελληνικές εθνικές τεχνικές εγκρίσεις,

iii) σε οποιοδήποτε άλλο πρότυπο.

7. Στα κείμενα της παρ. 1 απαγορεύεται η αναφορά τεχνικών προδιαγραφών που μνημονεύουν προϊόντα συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερες μεθόδους και που έχουν ως αποτέλεσμα να ευνοούν ή να αποκλείουν ορισμένες επιχειρήσεις, εκτός εάν οι

προδιαγραφές αυτές δικαιολογούνται από το αντικείμενο της σύμβασης. Απαγορεύεται ιδίως η αναφορά σημάτων, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ή τύπων, καθώς και η αναφορά ορισμένης καταγωγής ή ορισμένης παραγωγής. Επιτρέπεται, ωστόσο, η αναφορά αυτή, εάν συνοδεύεται από τη μνεία «ή ισοδύναμο», όταν η αναθέτουσα αρχή αδυνατεί να προβεί σε περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης μέσω προδιαγραφών που είναι αρκούντως ακριβείς και κατανοητές σε όλους τους ενδιαφερομένους.

Άρθρο 10

Τεχνικές προδιαγραφές στις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών

- 1.** Οι τεχνικές προδιαγραφές περιλαμβάνονται στα κείμενα γενικού περιεχομένου της προκήρυξης ή στη συγγραφή υποχρεώσεων κάθε σύμβασης.
- 2.** Οι τεχνικές προδιαγραφές καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή με παραπομπή είτε στα εθνικά πρότυπα, που ισχύουν κατ' εφαρμογή των αντιστοίχων ευρωπαϊκών, είτε σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις είτε σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές, με την επιφύλαξη άλλων σχετικών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου της κείμενης νομοθεσίας.
- 3.** Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την παρ. 2:
  - α.** εάν τα πρότυπα, οι ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή οι κοινές τεχνικές προδιαγραφές δεν περιλαμβάνουν καμία διάταξη ως προς την εξακρίβωση της καταλληλότητας ενός προϊόντος ή εάν δεν υπάρχουν τεχνικά μέσα για να εξακριβωθεί κατά ικανοποιητικό τρόπο αν ένα προϊόν είναι σύμφωνο με τα εν λόγω πρότυπα ή με τις εν λόγω ευρωπαϊκές εγκρίσεις ή με τις εν λόγω κοινές τεχνικές προδιαγραφές.
  - β.** εάν η εφαρμογή της παρ. 2 του παρόντος άρθρου αντίκειται στις ρυθμίσεις του π.δ. 424/1995 (ΦΕΚ Α' 243) και της απόφασης 87/95/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 (ΕΕ αριθμ. 36 της 7-2-1987 σ.31) σχετικά με την τυποποίηση στον τομέα της τεχνολογίας της πληροφορίας και των τηλεπικοινωνιακών ή και άλλων

δεσμευτικών κοινοτικών κειμένων σε συγκεκριμένους τομείς υπηρεσιών ή προϊόντων.

γ. εάν τα εν λόγω πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές τυχόν επιβάλλουν τη χρησιμοποίηση προϊόντων ή υλικών μη συμβατών με τις εν χρήσει εγκαταστάσεις της αναθέτουσας αρχής ή συνεπάγονται δυσανάλογα έξοδα ή δυσανάλογες τεχνικές δυσκολίες, αλλά μόνο στα πλαίσια μιας σαφώς καθορισμένης στρατηγικής και με την προοπτική να υιοθετηθούν, σε δεδομένο χρονικό διάστημα, ευρωπαϊκά πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές.

δ. εάν το συγκεκριμένο σχέδιο αποτελεί πραγματική καινοτομία και εφόσον δεν θα ήταν σκόπιμη η χρησιμοποίηση των υπαρχόντων προτύπων, ευρωπαϊκών τεχνικών εγκρίσεων ή κοινών τεχνικών προδιαγραφών.

4. Η αναθέτουσα αρχή που προσφεύγει στην εφαρμογή της παρ. 3 αναφέρει τους λόγους παρέκκλισης, εκτός εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, στην πρόσκληση υποβολής προσφορών ή στην προκήρυξη ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, σε κάθε δε περίπτωση αναφέρει τους λόγους αυτούς στα εσωτερικά τους έγγραφα, τα οποία και παρέχουν τις πληροφορίες αυτές στα κράτη-μέλη και την Επιτροπή, μετά από σχετικό αίτημά της.

5. Εάν δεν υπάρχουν ευρωπαϊκά πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές, οι τεχνικές προδιαγραφές:

α. καθορίζονται με αναφορά στις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές που αναγνωρίζονται ως σύμφωνες προς τις ουσιώδεις απαιτήσεις που απαριθμούνται στις κοινοτικές οδηγίες τις σχετικές με την τεχνική εναρμόνιση, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στις εν λόγω οδηγίες, και ιδίως σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στο π.δ. 334/1994 (ΦΕΚ 176 Α'), με το οποίο έγινε η προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας σχετικά με τα δομικά υλικά.

β. μπορεί να καθορίζονται με αναφορά στις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές όσον αφορά το σχεδιασμό, τον υπολογισμό και την εκτέλεση των έργων και τη χρησιμοποίηση των προϊόντων.

γ. μπορεί να καθορίζονται με αναφορά σε άλλα έγγραφα.

Στην περίπτωση αυτή είναι προτιμότερη η αναφορά κατά σειρά προτίμησης:

- i. σε εθνικά πρότυπα που ισχύουν κατ' εφαρμογή αντίστοιχων διεθνών προτύπων, τα οποία έχουν εγκριθεί από τις αρμόδιες εθνικές αρχές,
- ii. σε άλλα πρότυπα και εθνικές τεχνικές εγκρίσεις της χώρας της αναθέτουσας αρχής,
- iii. σε κάθε άλλο πρότυπο.

6. Στα κείμενα της παρ. 1 απαγορεύεται η αναφορά τεχνικών προδιαγραφών που μνημονεύουν προϊόντα συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή κατασκευασμένα με ιδιαίτερες μεθόδους και που έχουν ως αποτέλεσμα να ευνοούν ή να αποκλείουν ορισμένους παρέχοντες υπηρεσίες, εκτός αν οι προδιαγραφές αυτές δικαιολογούνται από το αντικείμενο της σύμβασης. Απαγορεύεται ιδίως η αναφορά εμπορικών σημάτων, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ή τύπων, καθώς και η αναφορά ορισμένης καταγωγής ή ορισμένης παραγωγής. Επιτρέπεται, ωστόσο, η αναφορά αυτή, αν συνοδεύεται από τη μνεία «ή το ισοδύναμο», όταν η αναθέτουσα αρχή αδυνατεί να προβεί σε περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης μέσω προδιαγραφών που να είναι αρκούντως ακριβείς και κατανοητές σε όλους τους ενδιαφερόμενους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ- ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 11

Διαδικασία για τις συμβάσεις παραχώρησης μεταξύ Αναθέτουσας Αρχής και Αναδόχου

1. Η αναθέτουσα αρχή προκειμένου να συνάψει σύμβαση παραχώρησης, εφαρμόζει τους ακόλουθους κανόνες δημοσιότητας:
  - α. Γνωστοποιεί την πρόθεσή της με σχετική προκήρυξη.
  - β. Η προκήρυξη συντάσσεται σύμφωνα με το υπόδειγμα που εμφανίζεται στο Παράρτημα Ι και περιέχει τις πληροφορίες που ζητούνται σε αυτό.

γ. Η προκήρυξη αποστέλλεται από τις αναθέτουσες αρχές, το ταχύτερο δυνατό και με τον καταλληλότερο τρόπο, προς την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

δ. Η προκήρυξη δημοσιεύεται αναλυτικά στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και στην τράπεζα δεδομένων ΤΕΔ στην ελληνική γλώσσα. Σύνοψη των σημαντικότερων στοιχείων κάθε προκήρυξης δημοσιεύεται και στις λοιπές επίσημες γλώσσες των Κοινοτήτων. Μόνο το κείμενο στην ελληνική γλώσσα θεωρείται αυθεντικό.

ε. Οι προκηρύξεις δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το αργότερο σε δώδεκα ημέρες από την αποστολή τους.

στ. Η προκήρυξη δεν πρέπει να δημοσιεύεται στις επίσημες εφημερίδες ή στον ελληνικό τύπο πριν από την ημέρα αποστολής της στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και πρέπει να αναφέρει την ημερομηνία αυτή. Η προκήρυξη δεν πρέπει να περιέχει πληροφορίες άλλες από εκείνες που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

ζ. Η αναθέτουσα αρχή πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει την ημερομηνία αποστολής.

η. Η προκήρυξη δεν πρέπει να υπερβαίνει σε έκταση τη μια σελίδα της Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δηλαδή τις 650 λέξεις περίπου. Σε κάθε φύλλο της, το οποίο περιλαμβάνει μία ή περισσότερες προκηρύξεις ή ανακοινώσεις, δημοσιεύονται και τα υποδείγματα τα οποία ακολουθούν οι δημοσιευόμενες προκηρύξεις ή ανακοινώσεις.

θ. Η αναθέτουσα αρχή, που επιθυμεί να προσφύγει στη διαδικασία σύναψης σύμβασης παραχώρησης, ορίζει προθεσμία για την υποβολή των υποψηφιοτήτων ή/και την παραλαβή προσφορών, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από πενήντα δύο ημέρες από την ημέρα αποστολής της προκήρυξης.

2. Στις συμβάσεις παραχώρησης, των οποίων η προϋπολογιζόμενη αξία του αντικειμένου τους εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), είναι μικρότερη από το ποσό των 5.000.000 ευρώ, η σχετική

προκήρυξη δημοσιεύεται σε τρείς ημερήσιες εφημερίδες πανελλαδικής κυκλοφορίας από τις οποίες οι δύο οικονομικού περιεχομένου. Στην περίπτωση αυτή, η προθεσμία που ορίζεται για την υποβολή υποψηφιοτήτων ή και την παραλαβή των προσφορών δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τριάντα ημέρες από την τελευταία δημοσίευση ή δεκαπέντε ημέρες σε περίπτωση κατεπείγοντος, το οποίο αιτιολογείται με απόφαση της αναθέτουσας αρχής.

3. Με την επιφύλαξη της παρ. 1 περ. β' του παρόντος καθώς και του άρθρου 14, στην προκήρυξη ή στο τεύχος προδιαγραφών, που συνοδεύει αυτήν ή την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, καθορίζονται ιδίως:

α. Η επιλεγείσα διαδικασία σύναψης σύμβασης παραχώρησης και τα όργανα που τη διενεργούν .

β. Τα επιμέρους διακριτά στάδια αυτής, οι προθεσμίες καθώς και οι όροι συμμετοχής και υποβολής προσφορών.

γ. Οι προτάσεις, που ζητούνται να υποβληθούν από τους υποψήφιους αναδόχους:

αα) ως προς τον τρόπο κατασκευής του έργου με επαρκή τεκμηρίωση της μεθόδου, των μέσων και των υλικών,

ββ) ως προς τον προσφορότερο τρόπο εκμετάλλευσης και συντήρησης του αντικειμένου της παραχώρησης με αντίστοιχη τεκμηρίωση.

δ. Η διαδικασία υποβολής των εν λόγω προτάσεων, της διευκρίνισης και οριστικοποίησης του περιεχομένου τους, καθώς και της επιλογής εκείνης, είτε αυτοτελώς είτε σε συνδυασμό με άλλη ή άλλες, για τη συνέχιση της διαδικασίας και την υποβολή προσφορών.

ε. Οι όροι και οι προϋποθέσεις της παραχώρησης, συμπεριλαμβανομένης και της υποχρέωσης ασφάλισης του αντικειμένου της παραχώρησης τόσο κατά την περίοδο της κατασκευής όσο και κατά την περίοδο της εκμετάλλευσης.

στ. Το περιεχόμενο των προσφορών, ο χρόνος ισχύος τους, ο τρόπος αξιολόγησής τους και τα κριτήρια επιλογής του αναδόχου.

ζ. Οι λόγοι και ο τρόπος υποβολής αντιρρήσεων καθώς και τα όργανα εξέτασής τους.

η. Οι απαιτούμενες εγγυήσεις από τους υποψήφιους αναδόχους.

θ. Η σύσταση φορέα, με συγκεκριμένη νομική μορφή, που τυχόν ζητείται από τον επιλεγέντα ανάδοχο, ο οποίος θα αναλάβει την εκτέλεση και εκμετάλλευση του έργου ή/και την παροχή υπηρεσιών.

Άρθρο 12

Διαδικασία για τις συμβάσεις μεταξύ του παραχωρησιούχου και τρίτων

1. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί :

- είτε να επιβάλει στον ανάδοχο της σύμβασης παραχώρησης να αναθέσει σε τρίτους συμβάσεις που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 30% της συνολικής αξίας του αντικειμένου της παραχώρησης, προβλέποντας ταυτοχρόνως ότι οι υποψήφιοι θα έχουν το δικαίωμα να αυξήσουν το εν λόγω ποσοστό. Το ελάχιστο αυτό ποσοστό πρέπει να αναφέρεται στη σύμβαση παραχώρησης .

- είτε να καλέσει τους υποψηφίους αναδόχους παραχώρησης να υποδείξουν οι ίδιοι στις προσφορές τους το ποσοστό της συνολικής αξίας του αντικειμένου της παραχώρησης που προτίθενται να αναθέσουν σε τρίτους.

2. Όταν ο ανάδοχος παραχώρησης είναι ο ίδιος μία από τις αναθέτουσες αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 1 στοιχείο β' του παρόντος, υποχρεούται, προκειμένου για το τμήμα του αντικειμένου της παραχώρησης που θα εκτελεσθεί από τρίτους, να τηρήσει το σύνολο των ισχυουσών κατά περίπτωση διατάξεων (π.δ. 334/2000, π.δ. 346/1998 και π.δ. 57/2000).

3. Όταν ο ανάδοχος παραχώρησης δεν είναι ο ίδιος αναθέτουσα αρχή, προκειμένου να συνάψει συμβάσεις για τμήματα του αντικειμένου της παραχώρησης με τρίτους, όταν η αξία των συμβάσεων αυτών ανέρχεται σε ποσό ίσο ή μεγαλύτερο των 5.000.000 Ευρώ, υποχρεούται:

α. Να γνωστοποιεί την πρόθεσή του αυτή με σχετική προκήρυξη, που συντάσσεται σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος II, και περιέχει τις πληροφορίες που ζητούνται σε αυτό.

β. να τηρεί τους κανόνες δημοσιότητας που ορίζονται στην παρ. 1 στοιχεία γ' έως η' του προηγούμενου άρθρου, και

γ) να καθορίζει την προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τριάντα επτά ημέρες από την ημέρα αποστολής της προκήρυξης και την προθεσμία παραλαβής των προσφορών, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από σαράντα ημέρες από την ημέρα αποστολής της προκήρυξης ή της πρόσκλησης για την υποβολή των προσφορών.

Δεν απαιτείται δημοσιότητα, όταν μία σύμβαση πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

i. Όταν δεν έχει υποβληθεί καμία προσφορά ή καμία κατάλληλη προσφορά σε προκηρυχθέντα διαγωνισμό ανοικτής ή κλειστής διαδικασίας, εφόσον οι αρχικοί όροι της σύμβασης δεν τροποποιούνται ουσιωδώς. Στην Επιτροπή διαβιβάζεται σχετική έκθεση μετά από αίτησή της.

ii. Για έργα ή υπηρεσίες, η εκτέλεση ή η παροχή των οποίων για λόγους τεχνικούς, καλλιτεχνικούς ή σχετικούς με την προστασία δικαιωμάτων αποκλειστικότητας, είναι δυνατόν να ανατεθεί μόνο σε συγκεκριμένο πρόσωπο.

iii. Στα απόλυτα αναγκαία πλαίσια, όταν ο κατεπείγων χαρακτήρας, ο οποίος προκύπτει από γεγονότα απρόβλεπτα για τους ενδιαφερόμενους αναδόχους παραχώρησης, δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που απαιτούνται για τις ανοικτές, κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι ανάδοχοι για την αιτιολόγηση του κατεπείγοντος δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να οφείλονται σε δική τους ευθύνη.

iv. Για τις συμπληρωματικές εργασίες ή υπηρεσίες, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικά ανατεθέν έργο ή υπηρεσία ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση, και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες, λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων, για την εκτέλεση του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας, όπως αυτά περιγράφονται στην αρχική σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται σε αυτόν που εκτελεί το αρχικό έργο ή παρέχει την υπηρεσία:

- όταν αυτές οι εργασίες ή υπηρεσίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωρισθούν από την κύρια σύμβαση χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τον ανάδοχο παραχώρησης.
- ή όταν αυτές οι εργασίες ή υπηρεσίες, μολονότι μπορεί να διαχωρισθούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της.

Το συνολικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών εργασιών ή υπηρεσιών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 30% του ποσού της κύριας σύμβασης, το οποίο αντιστοιχεί στην κατασκευή του έργου ή και τυχόν αναγκαιών για την παροχή των υπηρεσιών υποδομών.

4. Δεν θεωρούνται τρίτοι οι επιχειρήσεις οι οποίες συνιστούν κοινοπραξία για να επιτύχουν την παραχώρηση ούτε οι επιχειρήσεις που συνδέονται με αυτές.

Ως συνδεδεμένη επιχείρηση νοείται κάθε επιχείρηση, στην οποία ο ανάδοχος παραχώρησης μπορεί να ασκήσει, άμεσα ή έμμεσα, κυρίαρχη επιρροή, ή κάθε επιχείρηση, η οποία μπορεί να ασκήσει κυρίαρχη επιρροή στον ανάδοχο παραχώρησης ή η οποία, όπως και ο ανάδοχος παραχώρησης, υπόκειται στην κυρίαρχη επιρροή μιας άλλης επιχείρησης λόγω ιδιοκτησίας, χρηματοδοτικής συμμετοχής ή των κανόνων που τη διέπουν. Η κυρίαρχη επιρροή τεκμαίρεται, όταν μία επιχείρηση έναντι μιας άλλης επιχείρησης, άμεσα ή έμμεσα:

- κατέχει την πλειοψηφία του καλυφθέντος κεφαλαίου της επιχείρησης, ή
- διαθέτει την πλειοψηφία των ψήφων που συνδέονται με τα μερίδια τα οποία εκδίδει η επιχείρηση, ή
- μπορεί να διορίζει περισσότερα από τα μισά μέλη του οργάνου διοίκησης, διεύθυνσης ή εποπτείας της επιχείρησης.

Ο περιοριστικός κατάλογος αυτών των επιχειρήσεων επισυνάπτεται στην αίτηση υποψηφιότητας για την παραχώρηση.

Ο κατάλογος αυτός ενημερώνεται για τις μεταγενέστερες μεταβολές που σημειώνονται στους δεσμούς που υπάρχουν μεταξύ των επιχειρήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄
ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ-
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

Άρθρο 13
Γενικές ρυθμίσεις

1. Στις κλειστές διαδικασίες ή στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση η αναθέτουσα αρχή επιλέγει, βάσει των εγγράφων σχετικά με την προσωπική κατάσταση των υποψηφίων καθώς και των εγγράφων πληροφοριών και των διατυπώσεων που είναι αναγκαίες για την εκτίμηση των ελάχιστων οικονομικών και τεχνικών προϋποθέσεων που αυτοί πρέπει να πληρούν, τους υποψηφίους, τους οποίους θα καλέσει για να υποβάλουν προσφορά ή να μετάσχουν σε διαπράγματευση, μεταξύ εκείνων οι οποίοι διαθέτουν τα προσόντα που απαιτούνται σύμφωνα με το επόμενο άρθρο.

2.α. Όταν η αναθέτουσα αρχή προσφεύγει στην κλειστή διαδικασία για τη σύναψη σύμβασης παραχώρησης, μπορεί να προβλέπει στην προκήρυξη ή στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος τα όρια μεταξύ των οποίων κυμαίνεται ο αριθμός των επιχειρήσεων, τις οποίες σκοπεύουν να προσκαλέσουν. Ο αριθμός αυτών δεν πρέπει να είναι μικρότερος των τριών ούτε μεγαλύτερος των δέκα. Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός των υποψηφίων που γίνονται δεκτοί για να υποβάλουν προσφορά πρέπει να επαρκεί για την εξασφάλιση συνθηκών πραγματικού ανταγωνισμού.

β. Όταν η αναθέτουσα αρχή προσφεύγει στη διαδικασία με διαπραγμάτευση για τη σύναψη μιας σύμβασης παραχώρησης, στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5 παρ. 2, οι υποψήφιοι που γίνονται δεκτοί για διαπραγμάτευση δεν μπορεί να είναι λιγότεροι από τρεις, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλων υποψηφίων.

3. Η αναθέτουσα αρχή επιλέγει τους υποψηφίους, τους οποίους προσκαλεί να εκδηλώσουν ενδιαφέρον ή/και να υποβάλουν προσφορά, εφόσον διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα, χωρίς διάκριση λόγω ιθαγένειας.

4. Κάθε υποψήφιος ανάδοχος, που συμμετέχει στη διαδικασία επιλογής αναδόχου για τη σύναψη σύμβασης παραχώρησης, δεν μπορεί, με ποινή αποκλεισμού, πριν από την οριστική επιλογή του αναδόχου της παραχώρησης, να συμμετέχει με οποιαδήποτε μορφή στην εταιρική ή κοινοπρακτική σύνθεση άλλου υποψηφίου αναδόχου, που λαμβάνει μέρος στην ίδια διαδικασία.

5. Οι διατάξεις των παρ. 3 και 4 εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις που η αναθέτουσα αρχή προσφεύγει στις ανοιχτές διαδικασίες για την επιλογή αναδόχου παραχώρησης.

Άρθρο 14

Περιπτώσεις αποκλεισμού-

Κριτήρια επιλογής

1. Οι υποψήφιοι ανάδοχοι μπορεί να αποκλεισθούν από τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες της παραχώρησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24 του π.δ. 334/2000 (ΦΕΚ Α' 279) για την παραχώρηση έργων και του άρθρου 24 του π.δ. 346/1998 (ΦΕΚ Α' 230) για την παροχή υπηρεσιών, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως.

2. Για τα κριτήρια επιλογής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 25, 26, 27 και 29 του π.δ. 334/2000 (ΦΕΚ Α' 279) για την παραχώρηση έργων καθώς και οι διατάξεις των άρθρων 25, 26, 27 και 28 του π.δ. 346/1998 (ΦΕΚ Α' 230) για την παροχή υπηρεσιών.

3. Στις περιπτώσεις των παρ. 1 και 2, αν οι διαδικασίες παραχώρησης περιλαμβάνουν ταυτόχρονα έργο και υπηρεσίες, εφαρμόζονται αντίστοιχα οι διατάξεις το αντικείμενο, των οποίων έχει τη μεγαλύτερη αξία.

4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλέσει τον υποψήφιο ανάδοχο να συμπληρώσει ή να διευκρινίσει τα πιστοποιητικά ή τα έγγραφα που υποβάλλονται σύμφωνα με τις διατάξεις στις οποίες παραπέμπει η παρ. 2.

Άρθρο 15

Κριτήρια ανάθεσης

1. Η ανάθεση των συμβάσεων παραχώρησης γίνεται, αφού προηγηθούν διαδοχικά όσα ορίζονται στα άρθρα 13 και 14 με βάση την πιο συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, η οποία προσδιορίζεται στην προκήρυξη ως άθροισμα διαφόρων μεταβλητών επί μέρους κριτηρίων όπως:

- α. ο χρόνος εκτέλεσης του αντικειμένου της παραχώρησης,
- β. το κόστος εκτέλεσης, συντήρησης και λειτουργίας,
- γ. η αποδοτικότητα του αντικειμένου της παραχώρησης,
- δ. η ποιότητα του έργου ή/και των υπηρεσιών και της υποδομής τους κατά τους χρόνους εκμετάλλευσης και παράδοσης καθώς και η επιβαλλόμενη ή η προτεινόμενη υποχρέωση αναβάθμισης αυτής, σε συνδυασμό με συγκεκριμένες χρονικές περιόδους,
- ε. η τεχνική, λειτουργική και αισθητική αξία του αντικειμένου της παραχώρησης,
- στ. η ποιότητα λειτουργίας και συντήρησης,
- ζ. η διάρκεια της παραχώρησης και
- η. το είδος ή/και το ύψος της συμβολής της αναθέτουσας αρχής.

2. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει στην προκήρυξη ή στα τεύχη που τη συνοδεύουν όλα τα κριτήρια αξιολόγησης-ανάθεσης που προτίθενται να εφαρμόσουν, ει δυνατόν κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας.

3. Υποβολή εναλλακτικών προσφορών δεν επιτρέπεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
ΚΑΙ ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ

Άρθρο 16

Κατάρτιση σύμβασης

1. Η σύμβαση παραχώρησης καταρτίζεται εγγράφως με βάση την προκήρυξη, τα τεύχη και τα σχέδια που τη συνοδεύουν καθώς και το αποτέλεσμα της διαδικασίας ανάθεσης.
2. Η σύμβαση παραχώρησης υπογράφεται από τους εκπροσώπους της αναθέτουσας αρχής και του αναδόχου. Στην περίπτωση που αναθέτουσα αρχή είναι το Κράτος, η σύμβαση υπογράφεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών και τον ή τους καθ' ύλην αρμόδιους Υπουργούς. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η σύμβαση υπογράφεται από το όργανο που εκπροσωπεί την αναθέτουσα αρχή.

Άρθρο 17

Περιεχόμενο της σύμβασης

Στη σύμβαση παραχώρησης περιλαμβάνεται πλήρης και λεπτομερής περιγραφή του αντικειμένου της καθώς και των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων μερών.

Ειδικότερα, στη σύμβαση παραχώρησης προβλέπονται τουλάχιστον τα εξής:

- α. Το συμβατικό αντάλλαγμα του αναδόχου και η διάρκεια της περιόδου παραχώρησης,
- β. ο τρόπος άσκησης εποπτείας- ελέγχου από την αναθέτουσα αρχή προκειμένου να διασφαλισθεί η ποιοτική εκτέλεση και λειτουργία του έργου ή η παροχή της υπηρεσίας,
- γ. οι εγγυήσεις που παρέχει ο ανάδοχος για την καλή εκτέλεση, λειτουργία και συντήρηση του αντικειμένου της παραχώρησης καθώς και οι λόγοι κατάπτωσης αυτών,

- δ. το χρονοδιάγραμμα και ο τρόπος κατασκευής του έργου ή της υποδομής για την παροχή των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της παραχώρησης, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές,
- ε. ο τρόπος χρηματοδότησης της κατασκευής και λειτουργίας του αντικειμένου της παραχώρησης,
- στ. Οι ασφαλιστικές καλύψεις του αναδόχου σε σχέση με το έργο ή /και τις υπηρεσίες,
- ζ. τυχόν μέτρα αυξημένης προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος,
- η. ο τρόπος εκχώρησης τυχόν δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας,
- θ. ο τρόπος λειτουργίας, συντήρησης και εκμετάλλευσης του αντικειμένου της παραχώρησης,
- ι. η υποχρέωση του αναδόχου να παραδώσει το αντικείμενο της παραχώρησης κατά τη λήξη της συμβατικής περιόδου σε κατάσταση που να εξασφαλίζει την πλήρη, ασφαλή και σε υψηλό ποιοτικό επίπεδο λειτουργία του,
- ια. η διαδικασία καθορισμού του ύψους των τελών ή άλλων ανταλλαγμάτων για τη χρήση του έργου ή της υπηρεσίας,
- ιβ. οι λόγοι καταγγελίας της σύμβασης και οι συνέπειές της,
- ιγ. θέματα υποκατάστασης αναδόχου, εκχώρησης συμβατικών υποχρεώσεων του, ανωτέρας βίας και αποζημιώσεων,
- ιδ. η πρόβλεψη ότι η σύμβαση παραχώρησης διέπεται από το ελληνικό δίκαιο και
- ιε. η σειρά ισχύος των τυχόν προσαρτημάτων ή παραρτημάτων της.

Άρθρο 18

Βασικές υποχρεώσεις αναδόχου

- 1.** Ο ανάδοχος φέρει την ευθύνη και τον κίνδυνο της κατασκευής και εκμετάλλευσης του αντικειμένου της παραχώρησης, που περιλαμβάνει

ιδίως τον χρηματοοικονομικό, διαχειριστικό και τεχνικό κίνδυνο, καθώς και τους αστάθμητους κινδύνους της εκμετάλλευσης.

2. Ειδικότερα ο ανάδοχος υποχρεούται να εκτελέσει το έργο ή / και να παρέχει την υπηρεσία και αναλαμβάνει ιδίως τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

α. να χρηματοδοτήσει το έργο ή / και την υπηρεσία,

β. να εκπονήσει, εφόσον ζητείται με την προκήρυξη, τη μελέτη και να διενεργήσει τις έρευνες που είναι αναγκαίες για την κατασκευή του έργου, σύμφωνα με τις προδιαγραφές, που καθορίζει η αναθέτουσα αρχή,

γ. να λαμβάνει μέτρα για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος,

δ. να εκτελεί όλες τις εργασίες κατά την περίοδο κατασκευής του έργου, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προδιαγραφές,

ε. να λειτουργεί και να συντηρεί το έργο αναλαμβάνοντας τον κίνδυνο και με δαπάνες του, καθ' όλη την περίοδο εκμετάλλευσης, σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης,

στ. να εκπαιδεύει το διατιθέμενο από την αναθέτουσα αρχή προσωπικό ή άλλα πρόσωπα που αυτή υποδεικνύει για τη συντήρηση, λειτουργία και διαχείριση του αντικείμενου της παραχώρησης, σε οποιοδήποτε αντίστοιχο οργανωτικό τομέα του αναδόχου, και για εύλογο χρονικό διάστημα πριν από τη λήξη της περιόδου παραχώρησης που καθορίζεται στη σύμβαση,

ζ. να παραδώσει το αντικείμενο της παραχώρησης κατά τη λήξη της συμβατικής περιόδου σε κατάσταση που να εξασφαλίζει την πλήρη, ασφαλή και σε υψηλό επίπεδο λειτουργία του.

3. Στην περίπτωση, που ο ανάδοχος εκπληρώνει οποιαδήποτε από τις συμβατικές του υποχρεώσεις μέσω τρίτων, εξακολουθεί να ευθύνεται

έναντι της αναθέτουσας αρχής για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων και ευθυνών που αναλαμβάνει με τη σύμβαση παραχώρησης. Στην περίπτωση αυτή ευθύνεται σε ολόκληρο και ο τρίτος έναντι της αναθέτουσας αρχής για το τμήμα του έργου του οποίου έχει αναλάβει την εκτέλεση.

Άρθρο 19

Βασικές υποχρεώσεις της αναθέτουσας αρχής

Η αναθέτουσα αρχή:

- α.** υποχρεούται να εξασφαλίζει στον ανάδοχο τις δέουσες συνθήκες για την αδιατάρακτη εκτέλεση του έργου, τη λειτουργία και τη συντήρησή του ή/και την παροχή της παραχωρηθείσας υπηρεσίας,
- β.** διασφαλίζει το δικαίωμα του αναδόχου να λαμβάνει ως αντάλλαγμα τα έσοδα από την εκμετάλλευση του έργου ή της υπηρεσίας, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους της σύμβασης,
- γ.** υποχρεούται να εξασφαλίζει στον ανάδοχο, καθόλη τη διάρκεια της περιόδου παραχώρησης, την πλήρη και αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη σύμβαση.

Άρθρο 20

Περίοδος παραχώρησης

- 1.** Ο προσδιορισμός της διάρκειας της παραχώρησης γίνεται κυρίως με βάση τα οικονομικά χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου έργου ή / και υπηρεσίας.
- 2.** Η λήξη της περιόδου παραχώρησης είναι δυνατό να συμφωνηθεί ότι θα επέλθει και πριν από τον συμβατικά καθορισμένο χρόνο, εφόσον έχουν επιτευχθεί οι συμφωνημένοι στη σύμβαση στόχοι.

3. Στην περίοδο παραχώρησης έργου συμπεριλαμβάνεται ο χρόνος της μελέτης και της κατασκευής του.

Άρθρο 21

Εποπτεία – Έλεγχος

1. Η εκτέλεση των υποχρεώσεων του αναδόχου από τη σύμβαση παραχώρησης, τόσο κατά την περίοδο κατασκευής του έργου όσο και κατά την περίοδο λειτουργίας αυτού ή κατά την περίοδο παροχής των υπηρεσιών, υπόκειται σε εποπτεία και έλεγχο από την αναθέτουσα αρχή. Για το σκοπό αυτό, ο ανάδοχος παραχώρησης υποχρεούται να παρέχει στην αναθέτουσα αρχή κάθε σχετική διευκόλυνση.

2. Η εποπτεία και ο έλεγχος ασκείται από την αναθέτουσα αρχή, κατ' επιλογή της, είτε από όργανά της είτε από πρόσωπο ειδικευμένο στην επίβλεψη παρόμοιων με το αντικείμενο της παραχώρησης έργων ή/και υπηρεσιών.

3. Η εποπτεία και ο έλεγχος της αναθέτουσας αρχής περιλαμβάνει ιδίως το δικαίωμά της:

α. να λαμβάνει αντίγραφα του προγράμματος εργασιών,

β. να ενημερώνεται από τον ανάδοχο για την πρόοδο των εργασιών,

γ. να ενημερώνεται αμελλητί για την ανεύρεση των, παντός είδους κινητών και ακινήτων, αρχαίων μνημείων,

δ. να λαμβάνει αντίγραφα των συμβάσεων υπεργολαβίας,

ε. να έχει πρόσβαση στους χώρους της εκτέλεσης του έργου ή/ και της παροχής των υπηρεσιών, για να παρακολουθεί την καλή εκτέλεση και την λειτουργία του έργου ή την παροχή υπηρεσιών,

στ. να συμμετέχει στην τελική επιθεώρηση των έργων του αντικειμένου της παραχώρησης και να λαμβάνει αντίγραφα των εγκεκριμένων σχετικών σχεδίων,

ζ. να λαμβάνει αντίγραφα των εγκεκριμένων εγχειριδίων συντήρησης και λειτουργίας του αντικειμένου της παραχώρησης.

4. Η άσκηση εποπτείας-ελέγχου από τον επιβλέποντα για λογαριασμό της αναθέτουσας αρχής περιλαμβάνει ιδίως:

α. την παρακολούθηση της προόδου των εργασιών,

β. την επίβλεψη και την πραγματοποίηση ποιοτικών και άλλων ελέγχων,

γ. τη διαπίστωση ότι τα υλικά και οι εργασίες καθώς και η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών συμφωνούν με τις προδιαγραφές,

δ) τη βεβαίωση ολοκλήρωσης των σταδίων κατασκευής και

αποπεράτωσης, και

ε. την παροχή γνώμης για την αντιμετώπιση ζητημάτων που ανακύπτουν κατά το στάδιο κατασκευής ή λειτουργίας του έργου ή/και παροχής της υπηρεσίας.

5. Σε κάθε περίπτωση από τις ανωτέρω το όργανο που ενεργεί την εποπτεία, παρακολούθηση και έλεγχο συντάσσει σε τακτά χρονικά διαστήματα, όχι μεγαλύτερα των δύο μηνών κατά το στάδιο κατασκευής και των έξι μηνών κατά το στάδιο εκμετάλλευσης, σχετική έκθεση, η οποία υποβάλλεται στην αναθέτουσα αρχή και στην Τεχνική Γραμματεία του άρθρου 8 παρ. 4.

Η έκθεση περιέχει, ιδίως, το χρονικό διάστημα που καλύπτει ο έλεγχος, το στάδιο κατασκευής ή εκμετάλλευσης, τις τυχόν διαπιστούμενες καθυστερήσεις, κακοτεχνίες, δυσλειτουργίες και παραλείψεις, τους λόγους που τις προκάλεσαν και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπισή τους. Η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να λαμβάνει άμεσα τα προτεινόμενα ή/και όποια άλλα μέτρα είναι αναγκαία.

Άρθρο 22

Εγγυήσεις αναδόχου

1. Οι εγγυήσεις, που παρέχει ο ανάδοχος στην αναθέτουσα αρχή, είναι ιδίως εγγυητικές επιστολές πιστωτικού ιδρύματος και αφορούν την καλή εκτέλεση, τη λειτουργία και τη συντήρηση του αντικειμένου της παραχώρησης. Το ύψος της εγγύησης ανέρχεται, τουλάχιστον, σε ποσοστό 5% της αξίας του τιμήματος του αντικειμένου της παραχώρησης για το οποίο παρέχεται.
2. Ο χρόνος κατάθεσης των εγγυητικών επιστολών, το ύψος τους, οι λόγοι κατάπτωσης τους καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια, αν δεν ορίζονται στην προκήρυξη σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 3 περιπτ. η', ορίζονται στη σύμβαση, με την επιφύλαξη του άρθρου 30 παραγρ. 5 περίπτ. ε'. Οι εγγυητικές επιστολές περιλαμβάνουν δήλωση του πιστωτικού ιδρύματος ότι θα καταβάλλει το ποσό της εγγύησης χωρίς αντίρρηση ή ένσταση και χωρίς έρευνα του βάσιμου ή μη της απαίτησης της αναθέτουσας αρχής.

Άρθρο 23

Χρηματοδότηση από τον ανάδοχο του αντικειμένου της παραχώρησης

1. Ο ανάδοχος υποχρεούται να εξασφαλίζει τη χρηματοδότηση του αντικειμένου της παραχώρησης, που απαιτείται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του από τη σύμβαση .
2. Η χρηματοδότηση περιλαμβάνει, πέραν των ιδίων κεφαλαίων, τα κεφάλαια που εξασφαλίζει ο ανάδοχος με οποιαδήποτε μορφή δανείου ή πίστωσης.
3. Σε περίπτωση δανείου ή πίστωσης:
  - α. ο υποψήφιος ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλει μαζί με την προσφορά του σχέδιο χρηματοδότησης του αντικειμένου της

παραχώρησης που θα συνοδεύεται από έγγραφα τράπεζας ή άλλου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, από τα οποία να προκύπτει η καταρχήν πρόθεσή τους να τον χρηματοδοτήσουν,

β. ο επιλεγείς ανάδοχος υποχρεούται πριν από την υπογραφή της σύμβασης παραχώρησης να έχει εξασφαλίσει την πλήρη χρηματοδότηση και να υποβάλει στην αναθέτουσα αρχή έγγραφα τράπεζας ή άλλου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, από τα οποία προκύπτει η πλήρης δέσμευσή τους να τον χρηματοδοτήσουν. Ο ανάδοχος είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για την εξόφληση των πάσης φύσεως πιστώσεων και δανείων που έλαβε.

4. Σε περίπτωση κατά την οποία ο επιλεγείς ανάδοχος, μέσα στην εύλογη προθεσμία που θέτει η αναθέτουσα αρχή, δεν υπογράψει τη σύμβαση ή δεν εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση του αντικειμένου της παραχώρησης σύμφωνα με τους όρους της, η αναθέτουσα αρχή μπορεί με δαπάνες του να προσφύγει στη διαδικασία επιλογής νέου αναδόχου, εφαρμόζοντας αναλόγως το άρθρο 31 παρ. 1 εδ. β'.

Άρθρο 24

Συμβολή της αναθέτουσας αρχής

1. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποφασίσει να συμβάλλει στην υλοποίηση του αντικειμένου της παραχώρησης. Στην περίπτωση αυτή γίνεται σχετική μνεία στην προκήρυξη.

2. Η συμβολή της αναθέτουσας αρχής προκύπτει από τη μελέτη του κόστους, του οφέλους και της ανταποδοτικότητας, δίχως να θίγεται ο χαρακτήρας της σύμβασης παραχώρησης, σύμφωνα με την περίπτ. α' του άρθρου 1.

3. Η κατά τα ανωτέρω συμβολή μπορεί να συνίσταται σε χρήμα ή/και σε είδος, όπως η παραχώρηση κατά κυριότητα ή χρήση άλλων ακινήτων ή η σύσταση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επ' αυτών υπέρ του αναδόχου ή η παραχώρηση της εκμετάλλευσης άλλων έργων ή/και υπηρεσιών. Η διάρκεια της παραχώρησης της χρήσης ή/και σύστασης εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί των εν λόγω ακινήτων δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από τον χρόνο της παραχώρησης. Εγγραφή

προσημείωσης ή υποθήκης, επιβολή κατάσχεσης ή άλλων βαρών επί των ακινήτων του προηγούμενου εδαφίου ή των επ' αυτών συσταθέντων εμπραγμάτων δικαιωμάτων καθώς και επί του αντικειμένου της παραχώρησης είναι ανίσχυρη έναντι της αναθέτουσας αρχής.

4. Δεν επιτρέπεται η παροχή οποιασδήποτε μορφής εγγυήσεων από την αναθέτουσα αρχή για τα δάνεια και τις εν γένει πιστώσεις, που λαμβάνει ο ανάδοχος υπό οποιαδήποτε μορφή για την εκπλήρωση των συμβατικών του υποχρεώσεων.

5. Η συμβολή της αναθέτουσας αρχής δεν επιτρέπεται να περιλαμβάνει απαλλαγές ή διευκολύνσεις για την εκπλήρωση των πάσης φύσεως υποχρεώσεων του αναδόχου έναντι αυτής, που απορρέουν από διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

6. Με απόφαση της Επιτροπής της παρ. 2 του άρθρου 8 είναι δυνατόν να επιτραπεί η συμμετοχή της αναθέτουσας αρχής στο φορέα εκτέλεσης του αντικειμένου της παραχώρησης και για την εκμετάλλευσή του. Το ποσοστό της συμμετοχής της αναθέτουσας αρχής δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το σαρανταεννέα τοις εκατό του κεφαλαίου του.

Άρθρο 25

Ασφαλίσεις

1. Ο ανάδοχος κατά την περίοδο της κατασκευής και κατά την περίοδο της εκμετάλλευσης υποχρεούται να συνάπτει και να διατηρεί ασφάλιση του αντικειμένου της παραχώρησης κυρίως για βλάβες στο έργο και στις λοιπές υποδομές, οι οποίες οφείλονται ιδίως είτε σε πλημμυλή ή εσφαλμένη μελέτη είτε σε ελαττωματική κατασκευή είτε σε ελλιπή ή ελαττωματικά υλικά είτε σε πλημμυλή συντήρηση ή φύλαξη.
2. Η ασφάλιση συνάπτεται και διατηρείται με τους καλύτερους όρους της διεθνούς ασφαλιστικής αγοράς και με ασφαλιστική εταιρεία καλής φήμης και εγνωσμένης πείρας. Με την ασφάλιση αυτή

αναλαμβάνεται η υποχρέωση αποκατάστασης της ζημίας της αναθέτουσας αρχής ή και τρίτων.

Άρθρο 26

Προστασία του περιβάλλοντος

1. Η εκπόνηση μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η έγκριση όρων προστασίας του περιβάλλοντος και οι σχετικές διαδικασίες ολοκληρώνονται πριν από την προκήρυξη για την υποβολή των δεσμευτικών προσφορών.
2. Στη σύμβαση παραχώρησης μπορεί να προβλέπονται τα απαιτούμενα από την αναθέτουσα αρχή μέτρα αυξημένης προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Άρθρο 27

Προστασία των Αρχαιοτήτων και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

1. Τα παντός είδους κινητά και ακίνητα αρχαία μνημεία που ανακαλύπτονται κατά την εκτέλεση των έργων του παρόντος νόμου ανήκουν κατά πλήρη κυριότητα στο Ελληνικό Δημόσιο, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς. Σε περίπτωση ανεύρεσης κινητών και ακινήτων αρχαίων μνημείων ειδοποιείται αμελλητί η αναθέτουσα αρχή και οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού. Ο ανάδοχος ευθύνεται για την απώλεια ή οποιαδήποτε βλάβη των παραπάνω μνημείων.
2. Με τη σύμβαση παραχώρησης μπορεί να ρυθμίζονται θέματα που αφορούν κυρίως:
  - α. τις επιπτώσεις στην εκτέλεση του έργου λόγω ανεύρεσης παντός είδους κινητών και ακινήτων αρχαίων μνημείων,
  - β. τη διενέργεια αρχαιολογικών ερευνών από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού με τη συνδρομή του αναδόχου, και

γ. την αντιμετώπιση των απαιτούμενων δαπανών για τη διενέργεια των ερευνών της περίπτ. β' του παρόντος και κάθε σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 28

Λειτουργία και συντήρηση του αντικειμένου της παραχώρησης

1. Κατά την περίοδο της εκμετάλλευσης του αντικειμένου της παραχώρησης ο ανάδοχος υποχρεούται ιδίως:

α. να προωθεί και εφαρμόζει την προσήκουσα και πλέον αποτελεσματική διαχείριση,

β. να παρέχει τις αναγκαίες για τη λειτουργία του υπηρεσίες και διευκολύνσεις,

γ. να καταρτίζει τους αναγκαίους για τη χρήση, συντήρηση και λειτουργία του κανονισμούς, λαμβάνοντας υπόψη και τα εύλογα συμφέροντα των χρηστών. Οι κανονισμοί εγκρίνονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αν αναθέτουσα αρχή δεν είναι το Κράτος, για την έγκριση των κανονισμών χρήσης, συντήρησης και λειτουργίας απαιτείται γνώμη του οργάνου διοίκησής της,

δ. να προωθεί τα εύλογα συμφέροντα των χρηστών, και

ε. να διασφαλίζει την ακώλυτη και συνεχή λειτουργία του.

2. Η συντήρηση του αντικειμένου της παραχώρησης περιλαμβάνει την υποχρέωση του αναδόχου να συμμορφώνεται με τα ισχύοντα πρότυπα ως προς τους κανόνες λειτουργίας του και να προβαίνει στις αναγκαίες επισκευές του καθώς και στην ανανέωση, αντικατάσταση και αναβάθμιση των εγκαταστάσεων, των συστημάτων και του εν γένει εξοπλισμού του, ώστε να διατηρείται σε κατάσταση πλήρους και άρτιας λειτουργικής ετοιμότητας. Όλες οι εργασίες συντήρησης και επισκευής πρέπει να εκτελούνται σύμφωνα με τα ισχύοντα πρότυπα και τους σχετικούς κανόνες της επιστήμης και της τέχνης και κατά

τρόπο που ελαχιστοποιεί την ενόχληση των χρηστών του αντικειμένου της παραχώρησης.

Άρθρο 29

Παράδοση του αντικειμένου της παραχώρησης μετά τη λήξη της συμβατικής περιόδου

1. Ο ανάδοχος υποχρεούται να παραδώσει κατά τη λήξη της συμβατικής περιόδου στην αναθέτουσα αρχή όλα τα ακίνητα, τις κατασκευές, τις εγκαταστάσεις, τα συστατικά ή/και τα παραρτήματα και τον εν γένει εξοπλισμό τους και γενικά ο,τιδήποτε αποτελεί αντικείμενο της παραχώρησης σε κατάσταση που να εξασφαλίζει την πλήρη, ασφαλή και σε υψηλό ποιοτικό επίπεδο λειτουργία του.
2. Ο ανάδοχος υποχρεούται επίσης να παραδώσει ιδίως:
  - α. το εγχειρίδιο συντήρησης και το εγχειρίδιο λειτουργίας, όλο τον ηλεκτρονικό εξοπλισμό, περιλαμβανομένων των ηλεκτρονικών υπολογιστών, του λογισμικού και των στοιχείων που αφορούν τη διαχείριση, τη λειτουργία και εκμετάλλευση του αντικειμένου της παραχώρησης, συμπεριλαμβανομένων και των συστημάτων είσπραξης των εσόδων, και
  - β. το δικαίωμα της δωρεάν χρήσης τυχόν δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που είναι αναγκαία για τη συντήρηση, λειτουργία και εκμετάλλευση του αντικειμένου της παραχώρησης μετά τη λήξη της συμβατικής περιόδου.
3. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία παράδοσης των περιγραφόμενων στις προηγούμενες παραγράφους πραγμάτων και λοιπών στοιχείων, τα όργανα παραλαβής, οι αναγκαίες ενέργειες και πράξεις για την περιέλευση στην αναθέτουσα αρχή των επ' αυτών δικαιωμάτων, οι επιβαλλόμενες στον ανάδοχο σχετικές υποχρεώσεις, οι κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασής τους, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 30

Καταγγελία της σύμβασης παραχώρησης- Συνέπειες

1. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση ιδίως σε περίπτωση που συντρέχει ένας τουλάχιστον από τους παρακάτω λόγους :

α. Έναρξη της διαδικασίας εκκαθάρισης ή πτώχευσης ή λύσης του αναδόχου, με εξαίρεση τις περιπτώσεις συγχώνευσης ή ανασυγκρότησης, υπό όρους που έχουν προηγουμένως εγκριθεί εγγράφως από την αναθέτουσα αρχή.

β. Ματαίωση ή σημαντική για τις ανάγκες του αντικειμένου της παραχώρησης μείωση της κατά το άρθρο 23 παρ. 2 και 3 χρηματοδότησης.

γ. Η εγκατάλειψη της εκτέλεσης των εργασιών ή/και της παροχής των υπηρεσιών για χρονικό διάστημα, συνεχές ή μη, που προσδιορίζεται στη σύμβαση.

δ. Συνέχιση της λειτουργίας του αντικειμένου της παραχώρησης, κατά τρόπο που θέτει σε κίνδυνο την ασφάλειά του ή/και των χρηστών ή κατά τρόπο που υποβαθμίζει την ποιότητα της εκμετάλλευσης ή των παρεχομένων υπηρεσιών.

ε. Παραβίαση των υποχρεώσεων συντήρησης του αντικειμένου της παραχώρησης που προβλέπονται από τη σύμβαση.

ζ. Έλλειψη δικαιολογημένου συμφέροντος της αναθέτουσας αρχής να διατηρήσει τις συμβατικές σχέσεις της με τον ανάδοχο, λόγω παραβίασης υποχρεώσεών του που απορρέουν από τη σύμβαση.

2. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση παραχώρησης και σε περίπτωση συνδρομής και άλλων λόγων καταγγελίας σε βάρος του αναδόχου, που προβλέπονται ρητά στη σύμβαση.

3. Ο ανάδοχος μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση ιδίως σε περίπτωση που συντρέχει ένας τουλάχιστον από τους παρακάτω λόγους :

α. Έκδοση νόμων, κανονιστικών διατάξεων ή αποφάσεων ή πράξεων εκτελεστικής εξουσίας ή παράλειψη έκδοσής τους, που έχουν ως αποτέλεσμα τον υπέρμετρο περιορισμό ή την κατάργηση των δικαιωμάτων του αναδόχου, που απορρέουν από τη σύμβαση παραχώρησης.

β. Παραβίαση εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής της υποχρέωσής της που προβλέπεται στο άρθρο 24.

4. Ο ανάδοχος μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση παραχώρησης σε περίπτωση συνδρομής και άλλων λόγων καταγγελίας σε βάρος της αναθέτουσας αρχής, εφόσον προβλέπονται ρητά στη σύμβαση.

5. Οι συνέπειες της καταγγελίας της σύμβασης παραχώρησης είναι ιδίως οι εξής:

α. Ολη η κινητή περιουσία, αποθέματα υλικών, οχήματα και ανταλλακτικά που απαιτούνται για τη μελέτη, κατασκευή, θέση σε λειτουργία, ολοκλήρωση, συντήρηση, διοίκηση, λειτουργία ή και ανάπτυξη του αντικειμένου της παραχώρησης περιέχονται στην αναθέτουσα αρχή. Στον ανάδοχο καταβάλλεται εύλογη αποζημίωση.

β. Τα παραχωρηθέντα στον ανάδοχο δικαιώματα χρήσης ακινήτων ή τα συσταθέντα υπέρ αυτού εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων περιέχονται αυτοδικαίως στην αναθέτουσα αρχή.

γ. Τα εγχειρίδια συντήρησης και λειτουργίας μαζί με όλα τα απαραίτητα έγγραφα και σχέδια παραδίδονται από τον ανάδοχο στην αναθέτουσα αρχή.

δ. Στις περιπτώσεις των προηγούμενων εδαφίων ο ανάδοχος εξασφαλίζει ότι όλα τα περιουσιακά στοιχεία, που περιέχονται στην αναθέτουσα αρχή, θα είναι σε καλή κατάσταση λειτουργίας και καλώς συντηρημένα και ότι το αντικείμενο της παραχώρησης περιέχεται στην αναθέτουσα αρχή ως ενεργός επιχείρηση σε πλήρη και άρτια λειτουργία. Στη σύμβαση μπορεί να προβλέπεται ότι η αναθέτουσα αρχή δύναται οποτεδήποτε κατά την διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών της συμβατικής περιόδου να απαιτήσει από τον ανάδοχο και αυτός υποχρεούται να παράσχει την πλέον πρόσφορη οικονομικής φύσεως ασφάλεια, σε σχέση με τις υποχρεώσεις του προηγούμενου εδαφίου.

- ε. Οι προβλεπόμενες στη σύμβαση εγγυήσεις καλής εκτέλεσης, λειτουργίας και συντήρησης του αντικειμένου της παραχώρησης καταπίπτουν αυτοδικαίως υπέρ της αναθέτουσας αρχής στις περιπτώσεις λόγων καταγγελίας σε βάρος του αναδόχου.
6. Οι συνέπειες των περιπτ. α΄ έως και δ΄ της προηγούμενης παραγράφου επέρχονται και όταν η καταγγελία της σύμβασης οφείλεται σε υπαιτιότητα της αναθέτουσας αρχής. Στην περίπτωση αυτή, ο ανάδοχος δικαιούται εύλογη αποζημίωση, χωρίς δικαίωμα επίσχεσης.
7. Η διάταξη του άρθρου 29 παρ. 3 εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτ. α΄,β΄ και γ΄ της παρ. 5 του παρόντος.
8. Στις περιπτώσεις επιστροφής του αντικειμένου της παραχώρησης κατά τις διατάξεις του παρόντος και του προηγούμενου άρθρου δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 479 του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 31

Υποκατάσταση του αναδόχου - Εκχώρηση

1. Σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης παραχώρησης οι κατά το άρθρο 23 χρηματοδότες του αναδόχου μπορούν να ορίσουν υποκατάστατο ανάδοχο ύστερα από έγγραφη συναίνεση της αναθέτουσας αρχής και εντός εύλογης προθεσμίας που τίθεται από αυτήν.

Σε περίπτωση, που δεν υπάρχουν χρηματοδότες ή αυτοί δεν ορίσουν μέσα στην ταχθείσα προθεσμία υποκατάστατο, η αναθέτουσα αρχή με δαπάνες του αρχικού αναδόχου επιλέγει ανάδοχο από τους λοιπούς υποψήφιους, τηρώντας τη σειρά κατάταξής τους στη διαδικασία επιλογής, εφόσον δεν έχει λήξει ο χρόνος ισχύος των προσφορών τους. Διαφορετικά, επιλέγει νέο ανάδοχο, εφαρμόζοντας αναλόγως τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 3 περίπτ. γ΄ εδ. α΄.

2. Ο υποκατάστατος υπεισέρχεται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αναδόχου, που απορρέουν από τη σύμβαση. Ο τρόπος υποκατάστασης και κάθε σχετική λεπτομέρεια καθορίζονται στη σύμβαση, που υπογράφεται από την αναθέτουσα αρχή και τον

υποκατάστατο, χωρίς παρέκκλιση από τους βασικούς όρους της αρχικής σύμβασης.

3. Ο ανάδοχος δεν επιτρέπεται να εκχωρήσει τη σύμβαση ή οποιοδήποτε δικαίωμα απορρέει από αυτήν σε τρίτο.

Κατ' εξαίρεση, ο ανάδοχος μπορεί για την απόσβεση της χρηματοδότησης που προβλέπεται στο άρθρο 23 να εκχωρεί το δικαίωμα είσπραξης εσόδων από την εκμετάλλευση του αντικειμένου της παραχώρησης. Μετά την καταγγελία τέτοια εκχώρηση είναι ανίσχυρη έναντι της αναθέτουσας αρχής και του υποκαταστάτου.

Άρθρο 32 **Ανωτέρα βία**

Τα συμβαλλόμενα μέρη δεν ευθύνονται για οποιαδήποτε καθυστέρηση εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεών τους, αν η καθυστέρηση οφείλεται σε γεγονός ανωτέρας βίας.

Άρθρο 33 **Ασφάλεια – προστασία εργαζομένων**

1. Στη σύμβαση παραχώρησης μπορεί να προβλέπονται τα απαιτούμενα από την αναθέτουσα αρχή μέτρα αυξημένης προστασίας της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζομένων στους χώρους εργασίας, πέραν των προβλεπομένων από τις κείμενες διατάξεις.

2. Η αναθέτουσα αρχή δεν ευθύνεται έναντι εκείνων που ζημιώνονται από παραλείψεις του αναδόχου και των υπ' αυτού προστηθέντων σε σχέση με τη λήψη και τη διατήρηση πάσης φύσεως μέτρων προστασίας της υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων.

Άρθρο 34

Ζημίες τρίτων

Η αναθέτουσα αρχή δεν ευθύνεται έναντι των τρίτων για οποιαδήποτε ζημία που προκαλείται σε αυτούς από πράξεις ή παραλείψεις του αναδόχου ή των υπ' αυτού προστεθέντων κατά την περίοδο της κατασκευής και εκμετάλλευσης του έργου ή/και της παροχής της υπηρεσίας.

Άρθρο 35

Τέλη - έσοδα

1. Ο καθορισμός των τελών και κάθε άλλου είδους εσόδων, που αποτελούν το αντάλλαγμα του αναδόχου, το ύψος τους, ο τρόπος και η διαδικασία εισπραξής τους, οι συντελεστές και οι περίοδοι αναπροσαρμογής και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια προβλέπονται στη σύμβαση και εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού.
2. Με όμοια απόφαση εγκρίνεται η τροποποίηση των ανωτέρω, ύστερα από συμφωνία της αναθέτουσας αρχής και του αναδόχου.
3. Η αναθέτουσα αρχή παρέχει, εάν απαιτηθεί, κάθε αναγκαία συνδρομή στον ανάδοχο, προκειμένου ο τελευταίος να είναι σε θέση να εισπράττει τα παραπάνω τέλη και έσοδα και, σε περίπτωση μη καταβολής τους, να παρεμποδίζεται η χρήση του αντικειμένου της παραχώρησης και να διώκονται κατά νόμο όσοι προσβάλλουν το παρεχόμενο στον ανάδοχο αποκλειστικό αυτό δικαίωμα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Η ´

ΛΟΙΠΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 36

Απαλλοτριώσεις

1. Η απαλλοτρίωση των ιδιοκτησιών, που είναι αναγκαίες για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου ή η σύσταση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επ' αυτών εξυπηρετούν σκοπούς δημόσιας ωφέλειας και μπορεί να θεωρούνται κατεπείγουσες και μεγάλης σημασίας με την απόφαση κήρυξή τους.

2. Οι απαλλοτριώσεις της προηγούμενης παραγράφου κηρύσσονται υπέρ της αναθέτουσας αρχής και με δαπάνες είτε της ίδιας είτε του αναδόχου είτε και των δύο, με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού και επισπεύδονται από την αναθέτουσα αρχή ή και από τον ανάδοχο στην περίπτωση που αυτός βαρύνεται με την καταβολή της σχετικής αποζημίωσης.

3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 2882/2001 (ΦΕΚ Α´ 17) «Κώδικας Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων», όπως ισχύει έκτοτε. Για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α´ και β´ βαθμού εφαρμόζονται οι διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (π.δ. 410/1995, ΦΕΚ Α´ 231) και του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (π.δ. 30/1996 ΦΕΚ Α´ 21), αντιστοίχως.

4. Στα πλαίσια του κατεπείγοντος της παρ. 1 του παρόντος άρθρου είναι δυνατό με προεδρικό διάταγμα να ορίζονται παρεκκλίσεις από τις διατάξεις του ν. 2882/2001, που αποβλέπουν στη συντόμευση των διαδικασιών και προθεσμιών συντέλεσης και αφορούν:

α. τις προϋποθέσεις κήρυξης και ιδίως την απλοποίηση ή τον περιορισμό των απαιτούμενων στοιχείων προδικασίας,

β. τον τρόπο και το χρόνο συντέλεσης της απαλλοτρίωσης και μεταβίβασης της κυριότητας στην υπέρ ής η απαλλοτρίωση αναθέτουσα αρχή,

- γ. τη συντόμευση του χρόνου επανακήρυξης σε περίπτωση ανάκλησης ή άρσης μη συντελεσμένης απαλλοτρίωσης,
- δ. τον τρόπο και χρόνο εκτίμησης της αξίας του προς απαλλοτρίωση ακινήτου,
- ε. τη διαδικασία προσδιορισμού της αποζημίωσης,
- στ. τη συντόμευση των δικονομικών προθεσμιών κατά τη διαδικασία προσδιορισμού της προσωρινής ή οριστικής αποζημίωσης, και
- ζ. τη διαδικασία αναγνώρισης των δικαιούχων.

5. Σε περίπτωση, που για τις ανάγκες εκτέλεσης του αντικειμένου της παραχώρησης χρειαστεί οποιαδήποτε έκταση, πλέον εκείνων που περιλαμβάνονται στις μελέτες κατασκευής ή η σύσταση δικαίωμα πρόσβασης (δουλεία διόδου) σε αυτές, η απόκτησή τους γίνεται με απαλλοτρίωση υπέρ της αναθέτουσας αρχής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. Για το σκοπό αυτό, ο ανάδοχος υποβάλλει στην αναθέτουσα αρχή σχετική αίτηση. Η αίτηση περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

- α. το σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιούνται οι κατά τα ανωτέρω πρόσθετες εκτάσεις και η διάρκεια χρήσης τους,
- β. διάγραμμα κτηματολογίου των πρόσθετων χώρων του έργου μαζί με όλα τα αναγκαία για την απαλλοτρίωση έγγραφα,
- γ. έγγραφη τεκμηρίωση της συνδρομής των λόγων που καθιστούν αναγκαία την απαλλοτρίωση των πρόσθετων εκτάσεων για το έργο ή/και την απόκτηση των δικαιωμάτων πρόσβασης σε αυτό,
- δ. δήλωση, η οποία θα αναφέρει ότι οι δαπάνες απαλλοτρίωσης ή απόκτησης των πρόσθετων εκτάσεων ή/ και των δικαιωμάτων πρόσβασης θα βαρύνουν τον ανάδοχο, συνοδευόμενη από αντίστοιχη εγγύηση για την καταβολή των σχετικών αποζημιώσεων,
- ε. σε περίπτωση ανάγκης για τη δημιουργία δικαιώματος πρόσβασης (δουλείας διόδου) του αναδόχου προς και από οποιουδήποτε πρόσθετους χώρους του έργου, υποβολή σχεδίων για τον τρόπο διευθέτησης του πρόσθετου χώρου, όπως θα αποδοθεί στους ιδιοκτήτες, μετά τη λήξη του σκοπού της δουλείας.

Άρθρο 37

Αδειοδοτήσεις

1. Η Τεχνική Γραμματεία του άρθρου 8 παρ. 4 αναλαμβάνει το συντονισμό των ενεργειών των εμπλεκόμενων συναρμοδίων κρατικών φορέων, ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού καθώς και των οργανισμών κοινής ωφέλειας και τη μέριμνα για την έκδοση όλων των αδειών, που απαιτούνται για την εκτέλεση της σύμβασης, εντός των προθεσμιών, που προβλέπει κατά περίπτωση η κείμενη νομοθεσία για την έκδοσή τους.
2. Θέματα καθυστέρησης στην έκδοση των αδειών επιλύονται, ύστερα από εισήγηση της ανωτέρω Γραμματείας, από Επιτροπή, που αποτελείται από τον αρμόδιο Γενικό Γραμματέα στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, ως πρόεδρο, και από τους Γενικούς Γραμματείς των συναρμόδιων Υπουργείων και έναν εκπρόσωπο της αναθέτουσας αρχής, ως μέλη. Η Επιτροπή συγκαλείται κάθε φορά με πράξη του προέδρου της και λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την επίσπευση των διαδικασιών.

Άρθρο 38

Υποχρεώσεις δημοσίων υπηρεσιών, ΟΤΑ, επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας.

1. Δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ, επιχειρήσεις και οργανισμοί κοινής ωφέλειας έχουν υποχρέωση να προβαίνουν άμεσα και κατά προτεραιότητα στην εκτέλεση εργασιών και γενικώς στις ενέργειες της αρμοδιότητάς τους, που είναι αναγκαίες ή χρήσιμες για την ομαλή και απρόσκοπτη υλοποίηση του αντικειμένου της παραχώρησης. Αγωγοί, δίκτυα καλωδίων ή άλλες εγκαταστάσεις, που παρακωλύουν την εκτέλεση εργασιών για την υλοποίηση του αντικειμένου της παραχώρησης, μετακινούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες, ΟΤΑ, επιχειρήσεις και οργανισμούς χωρίς καθυστέρηση, κατά παρέκκλιση από οποιαδήποτε άλλη σχετική διάταξη.

2. Σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων της παρ. 1 εφαρμόζονται αναλόγως τα οριζόμενα στην παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου.

3. Οι δαπάνες για τις εργασίες της παρ. 1 βαρύνουν τον ανάδοχο, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση.

Άρθρο 39

Αναχρηματοδότηση

Στη σύμβαση παραχώρησης περιλαμβάνεται όρος, σύμφωνα με τον οποίο, σε περίπτωση, που κατά τη διάρκεια λειτουργίας του αντικειμένου της παραχώρησης ο ανάδοχος επιτύχει την αναχρηματοδότηση με ευνοϊκότερους όρους της κατά το άρθρο 23 παρ. 3 χρηματοδότησής του, η αναθέτουσα αρχή θα συμμετέχει στα οφέλη, που θα προκύπτουν από το σχετικό διακανονισμό αναχρηματοδότησης.

Άρθρο 40

Ακυρότητα αντιθέτων όρων σύμβασης

Όροι της σύμβασης που είναι αντίθετοι με τις διατάξεις του παρόντος νόμου είναι αυτοδικαίως άκυροι και δεν παράγουν καμμία έννομη συνέπεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Άρθρο 41

Αρμόδια Δικαστήρια-Διαδικασίες

1. Οι διαφορές κατά τη διαδικασία που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων παραχώρησης, επιλύονται με ανάλογη εφαρμογή του ν. 2522/1997 (ΦΕΚ Α' 178).

2. Οι διαφορές κατά την εκτέλεση της σύμβασης παραχώρησης επιλύονται ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων, αφού τηρηθεί προηγουμένως διαδικασία συνδιαλλαγής, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τους δύο μήνες.

Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων καθορίζονται η διαδικασία, οι προθεσμίες και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

3. Αρμόδιο Δικαστήριο για την εκδίκαση των διαφορών της προηγούμενης παραγράφου είναι το πολιτικό Εφετείο της περιφέρειας στην οποία βρίσκεται το έργο ή/και παρέχεται η υπηρεσία. Αν το έργο εκτείνεται ή η υπηρεσία παρέχεται στην περιφέρεια δύο ή περισσότερων Εφετείων, αρμόδιο είναι το Δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το μείζον μέρος του έργου ή παρέχεται το μείζον μέρος της υπηρεσίας.

4. Η διαφορά εκδικάζεται σε χρόνο όχι μεγαλύτερο των τριών μηνών από την κατάθεση του δικογράφου, και η κλήτευση των διαδίκων γίνεται δύο μήνες πριν από τη δικάσιμο. Αναβολή της συζήτησης επιτρέπεται μία μόνο φορά για σπουδαίο λόγο σε δικάσιμο, που δεν απέχει περισσότερο του τριών μηνών από την αρχική.

Το Εφετείο δικάζει κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 670, 671, 672, 673, 675 και 676 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Η απόφαση εκδίδεται υποχρεωτικά εντός τριών μηνών από τη συζήτηση. Η προθεσμία για την άσκηση αίτησης αναίρεσης καθώς και η άσκηση αυτής δεν αναστέλουν την αναίρεση της απόφασης του Εφετείου.

5. Όταν η αξία της σύμβασης παραχώρησης υπερβαίνει . . . . .
. . . . . Ευρώ, μπορεί να επιτραπεί η επίλυση των διαφορών με διαιτησία, μετά από αιτιολογημένη απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Άρθρο 42

Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος τα παραρτήματα Ι και ΙΙ, τα οποία έχουν ως ακολούθως: . . . . .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ –ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 43

1. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται στις συμβάσεις παραχώρησης, των οποίων η διαδικασία σύναψης αρχίζει από την έναρξη ισχύος του.
2. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου, αφετηρία της διαδικασίας για τη σύναψη σύμβασης παραχώρησης αποτελεί η δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης ή πρόσκλησης για την κατάθεση δεσμευτικών προσφορών στην Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή στον ημερήσιο τύπο, όπως ορίζεται στην περίπτωση της παρ. 2 του άρθρου 11.

Άρθρο 44

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει πέντε μήνες μετά από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με εξαίρεση τις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 3, 4 και 5, των οποίων η ισχύς αρχίζει από της εν λόγω δημοσίευσης.

Από την έναρξη ισχύος του καταργείται κάθε γενική και ειδική διάταξη της κείμενης νομοθεσίας, που ρυθμίζει διαφορετικά τα αντικείμενα, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του.

Αθήνα, 6-11-2003

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ

ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΑΙ

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΝΙΚ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΚΩΝ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΒΑΣ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΦΙΛ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΕΥΑΓ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΧΡ. ΒΕΡΕΛΗΣ